

jöttem át, mivel Czierlich Arnoldné¹től azon bordélyházat bérbbe vettem, és a saját nevem alatt szándékozom bordélyházi jogot gyakorolni.

(*Budapest Főváros Levéltára*,¹ VI. 1. b. Magyar Királyi Államrendőrség
Budapesti Főkapitányságának általános iratai. 1868–1933. Leánykereskedelem 1.
VI.1b.4.ad.18511/1894.8)

A szülék miatt

SZILÁGYI GÉZA²

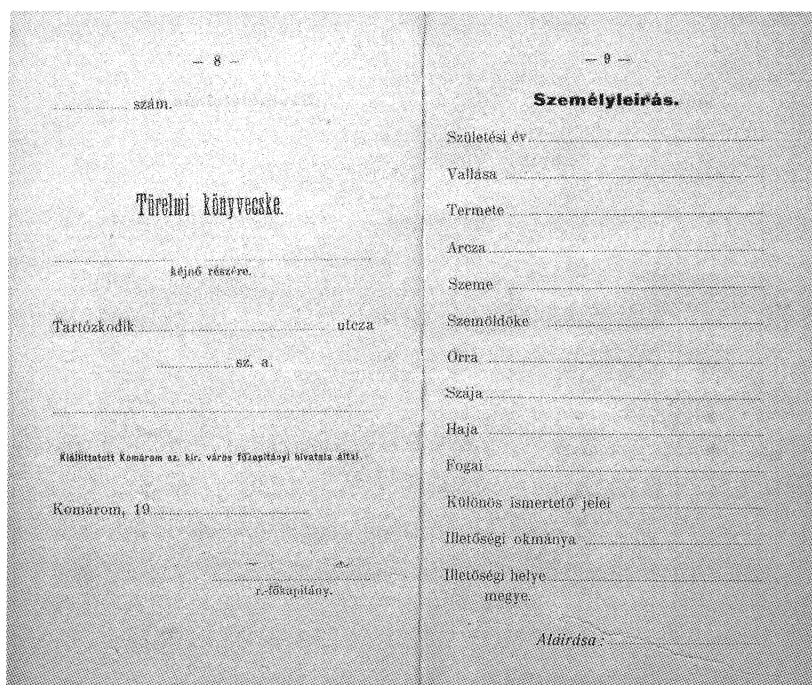
Az embernek először ökölbe szorul a keze. Aztán rezignáltan mosolyog és alázatosan hajlong a legnagyobb földi hatalom, az emberi butaság előtt...

Egy fővárosi bankrésztvénytársaság arról értesítette egyik cégvezetőjét, hogy megfizeti neki a felmondási időre járó összeget és elbocsátja. A társaság vezetőségének mindaddig a legkisebb kifogása sem volt prokuristájának³ tisztessége, tehetsége és szorgalma ellen. Ha nem lettek volna meg-

1 Ezután rövidítve: BFL – A BFL 4 doboznyi rendőri és leánykereskedelmi iratanyagából csak nagyon visszafogottan válogattam, hiszen tudomásom szerint a prostitúciós anyag szisztematikus feldolgozása és kiadása folyamatban van. Cs. T.

2 Költő, író, riporter, lexikoníró és -szerkesztő (1875–1958). 1896-ban erkölcstelenség címén büntetőperbe fogták *Tristia* című verseskötete miatt, melyben a testi szerelmet ünnepelte. Versei a francia dekadens áramlatok hatását tükrözték, vonzódott a bizarr, a perverz témákhoz. Komlós Aladár szerint: „Életgyűlöletével, felfokozott és különös szexualitásával annyira egyéni, hogy már kuriózum, sőt, beteges eset. Nála a nemiség nem más emberi kapcsolatokkal összeszöve, hanem elvontan és abnormálisan megnövelve jelenik meg. Ha van magyar költő, aki rászolgált a »dekadens« jelzőre, ő az.” Szexuális témájú novelláiban a szexuális eltévelyedések (nekrofilia, fetisizmus és egyéb perverziók) katalógusát adja, mintha csak Krafft-Ebing *Psychopathia Sexualis* című alapmunkájának irodalmi illusztrációi lennének. Nagyváradai jogászkodás után a fővárosba érkezve a *Pallas Lexikon*nak kezdett dolgozni, mellette – erős szociológiai érdeklődéssel – riporterkedett. Élénken foglalkoztatta a pszichoanalízis; Ferenczi Sándor nem csak analizálta, hanem szoros barátságban is voltak. Elmagányosodva öregedett meg.

3 „Cégvezető”.

Türelmi bárca, azaz komáromi rendőrségi engedély a prostitúció üzésére a 20. század elejéről. A könyvecske következő lapjain a kötelező orvosi vizsgálatok elvégzését igazoló rovatok vannak. (magántulajdon)

elégedve a fiatalemberrel, nem léptették volna elő cégvezetővé sem. Az állásából hirtelen kicsöppentett ember érthető kíváncsisággal tudakolta, hogy mit vétett a bank ellen és mivel szolgált rá arra, hogy úgy kitegyék a szűrét, mintha a legsúlyosabb szabálytalanságok terhelnék lelkiismeretét.

Azt a választ kapta, hogy hirtelen elbocsátásáért okolja a szüleit. A prokuristáról ugyanis valaki – jóakarója bizonyára nem lehetett – kiszimatolta, hogy öreg szüleinek valami vidéki városban van egy rejtett intézetük, ahol férfiak a rendőrség jóindulatú egészségügyi védelmének szárnyai alatt, engedékeny leánykák készsége révén, kivethetik részüket azokból a mellőzhetetlen örömekből, melyeket a moralisták szerint csak a tisztességes házasiéletben volna szabad élvezniök. A bank vezetősége pedig úgy okoskodott, hogy a pénzügyintézet egyik előkelő tisztviselői állását nem foglalhatja el olyan ember, akinek SZÜLEI ILYEN REJTETTÉTES MESTERSÉGET FOLYATYNAK.

Először is sok szó fér ahhoz, hogy ez a mesterség igazán olyan szörnyűségesen felháborító-e, amilyenek még azok is mondják, akik szívesen veszik igénybe az e mesterség gyakorlóit által fenntartott intézményeket. Én nem tudok felháborodva moralizálni oly mesterségről, mely a mai társadalomban az emberek jelentékeny részére nézve nagyon élénk és más úton el nem csitítható szükségletet elégít ki. Ez a mesterség, a szerelmi vásár csarnokainak vezetése, csak akkor válik becstelenné, hogyha – de ez bármilyen más foglalkozásra is áll – nem tisztességesen folytatják, ha rosszul elégítik ki vele a szükségleteket, ha jogtalan zsarolás számba menő nyereszkesedés folyik vele kapcsolatban.

De tegyük föl, hogy ez a mesterség igazán gyalázatos volna. Akkor is kit gyalázhat meg? Legföllebb azt, aki folytatja, talán azt is, aki igénybe veszi e mesterség szállította élvezeteket. Szidhatjuk az öreg szüléket, akik abban a vidéki városkában gondoskodnak róla, hogy nem házas férfiak se epedjenek el szomszárjuk – én nem szidnám őket sosem –, esetleg korholhatjuk azokat a férfiakat, akik nem tudván elfojtani vágyaikat, módot adnak ily mesterség folytatására –, én dehogy is korholom az aszkétaságra nem képes férfiakat – de hogyan gáncsolhatni az öregek fiát, aki nem abban a városban él, ahol szülei, nem az ő mesterségüket folytatja, hanem a maga, még a legszigorúbb moralista szemében is minden gáncson felül álló bankprokurista munkájával keresi meg kenyerét?

Mit akarnak ettől az embertől? A szüleinek mestersége nem akadályozta meg abban, hogy tisztességes munkájával fölvigye abba az előkelő állásba, amellyel bankja kitüntette. Amikor megtudták föllebbvalói, hogy szülei miből élnek, abban a pillanatban vajon elenyészett-e a prokurista tehetsége, munkabírása és szorgalma? Nem maradt-e meg ugyanannak az embernek, és ha jó volt egy fontos bizalmi állás betöltésére a szörnyűséges titok kiderüléséig, miért vált arra alkalmatlanná a nagy fölfedezés percében?

Míndezekre a kérdésekre csak egy a válasz. Az a prokurista ugyanaz marad, bármit tesznek is a szülei, bármit tesz akárki idegen.

És rettenetesen igaztalan dolog elgondolni, hogy az én becsületemet nem csupán a magam elveitől, a magam cselekedeteitől tehetik függővé, hanem mások viselt dolgaitól is. A becsület fogalmának képtelen elcsavarodását jelenti az, hogy a szüleim, a testvéreim, a feleségem, a gyermekeim, a rokonaim igazi vagy vélt becstelensége foltot vethet az én becsületemre is. Minden ember csak maga mocskolhatja be a becsületét és a hazug becsületkódex egyik leginkább felháborító képtelensége pöffeszkedik ott, ahol mások becstelenségéért engem akarnak felelősségre vonni. A prokuristának, akit szülei mestersége miatt elbocsátottak, nincs miért szégyenkez-

nie. A szégyen azokat éri, akik a fiút meglakoltatják a szüleinek vélt vagy akár igazi bűnéért. A becsület nevében ezek követik a becsstelenséget.

(Szilágyi Géza: Lepel nélkül. Erkölcstrajzok. Dr. Ferenczi Sándornak, a megértőnek. Budapest, Singer és Wolfner, 1910. 21–24.)

Kohn Fülöp kérelme⁴

Tekintetes Tanács!

Alulírott a legmélyebb alázattal bátorkodik fenntisztelt Tanács előtt kérelmét a következőkben előterjeszteni: Körülbelül már 4. hava, hogy Győr város tekintetes kapitányi hivatalrendelete folytán, a kávémérési jog és 2 rendbeli kéjhölgyek tartása iránti engedélyért folyamodtam.

[...] tisztelettel kérem a Tekintetes Tanácsot, annak kegyes tekintetbe vételével, hogy amennyiben én a jelenlegi mostoha viszonyok folytán a létfenntartást saját és családtagomra nézve egyéb kereset forrás hiányában biztosítani képtelen vagyok, mert annak kegyes tekintetbe vételével, hogy kiszolgált 48–49-beli honvéd vagyok, Győr város szülötte és jelenleg habár absolute szegény is, de a városnak mindekkoráig is becsületben levő egyéne vagyok, végtére annak kegyes figyelembevételével, hogy 70 éves koromnál fogva testem törődöttsége miatt munkára absolute képtelen vagyok, anyagi körülményeim pedig oly zilált helyzetben vannak, hogy az összes erőim rendbeszedése mellett sem vagyok képes magamnak a mindennapi édes kenyeret megszerezni. Ennélfogva a legnagyobb alázattal esedezem: hogy az általam [...] felvett házakból, ezek közül egy a kibérlendő lakrészben, melyek mindegyike az udvarban, valamint az utcáktól is teljesen elzárva vannak, a bordély üzlet folytatását 2 rendbeli kéjhölgyek tartásával engedélyt kegyesen megadni és ennek kapcsában a kávémérési jogot kezemhez kiadatni méltóztatnék.

Győr, 1881. szeptember 26.

Mély tisztelettel: Kohn Fülöp

(Győr Megyei Jogú Város Levéltára, Győr város tanácsi iratai II. 1869/317.)

⁴ A kérelem teljes szövege: *Piroslámpás évszázadok*. Szerk. Bana József. Győr, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, 1999. 16–17.